

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Georgikon Campus
Kertészmérnök BSc

Vizsgálatok málna génbankban

Belső konzulens:	Dr. Varga Jenő tudományos főmunkatárs
Készítette:	Bárdosi Dénes EVVP36 nappali tagozat
Intézet/Tanszék:	Kertészettudományi Intézet

Keszthely
2023

Tartalmi összefoglaló

A málna egy kedvelt, sokrétűen felhasználható bogyós gyümölcs, melynek történelme során rengeteg különféle fajtája alakult ki, melyeknek nagy része manapság már kiszorult a termesztésből, és főként csak génbankokban található meg. Vizsgálataim során öt ilyen, már nem elterjedt fajtát hasonlítottam össze a jelenleg is termesztésben lévő 'Fertődi zamatos' fajtával, hogy megállapítsam, mi vezetett ezen fajták kiszorulásához, illetve, hogy van-e olyan tulajdonságuk, ami miatt alkalmasak lehetne-e arra, hogy új fajták előállításához felhasználják őket.

A mérsékelt éghővben elterjedt, vadon is jelen levő növény. Természetes élőhelye erdőszélek, bozótosok, irtások. Sekély gyökérzete miatt csapadékgényes. Talajjal szemben nem válogatos, megél szinte bárhol, jó termést ellenben csak megfelelően karbantartott ültetvényben várjunk. Nyugalmi állapotban hidegtűrő, azonban a már kihajtott rügyek fagyveszélynek vannak kitéve.

A málna félcserje. Föld alatt található, hosszú időn át jelen lévő gyökértörzsből és az abból kihajtó, kétéves hajtásokból áll. A gyökértörzs mellékgyökérzettel rendelkezik, valamint rendszeresen hoz gyökérsarjakat. Az első éves hajtásokat sarjaknak, a már áttelelteteket vesszőknek nevezzük. Virágzás szempontjából két kategóriát különítünk el: vesszőn- és kétszer termő fajtákat. Előbbiek csak a másodéves hajtásokon hoznak virágot, míg utóbbi fajták a sarjakon is. A vesszőkön lévő termések jellemzően nyár közepén érnek, míg a sarjak inkább nyár végén, ősz elején-közepén hoznak termést.

Az optimális napfényellátottság érdekében a málna támrendszert igényel. Egyetlen tő málnánál ez lehet egy karó, de ültetvényekben oszlopokból és a közéjük kifeszített drótokból álló kordonokat használnak. Ültetvény telepítése előtt fontos a terület tápanyaggal való feltöltése, mely történhet elővetemény és szerves trágya segítségével. Természetesen a tápanyag-utánpótlás ez után sem elhanyagolható. Élettani problémákat okozhat főként a talaj kémhatását szélsőséges irányba eltoló vagy rosszkor kijuttatott műtrágya használata, a tápanyaghiány, a túlzott szárazság, illetve a már kihajtott növényt érő fagy. Jelentős kártevői közé tartoznak a vesszőket károsító gombafajok, és az azoknak bemeneti nyílást biztosító rovarfajok.

A méréseket 2022 nyarán végeztem, a MATE KERTI GYKK Fertődi kutatóállomásán. Magyarország északnyugati részén, a Nyugat-magyarországi peremvidéken, Fertőd mellett található. A terület sík, talaja humuszos homok, éghajlata mérsékeltén hűvös, mérsékeltén csapadékos, viszonylag hideg télű.

A kiválasztott fajtákat az UPOV útmutatójában szereplő szempontok alapján vizsgáltam, valamint termésük tömegének átlaga szerint. A kapott eredményeket táblázatba foglaltam, majd összehasonlítottam a kontroll fajtával. A legeredményesebbnek az 'Autumn cascade' és a 'Qualicum' fajták bizonyultak, amelyek jó alapanyagként szolgálhatnak a nemesítéshez nagy gyümölcsök és gyér tüskézettségüknek köszönhetően, illetve a 'Golden bliss' sárga színének köszönhetően különleges fajták előállításához felhasználható.